

۱- گزینه «۲» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: با توجه به معنا و مفهوم ابیات، از نظر نوع ادبی این شعر در رده ادبیات غنایی قرار دارد. در این شعر، واژگان فارسی بیشتر از واژگان عربی هستند. در واقع تنها واژگان عربی در این ابیات، «تسلی» و «آخر» هستند. اگر شعر را درست بخوانیم، متوجه وزن و آهنگ آرام آن می‌شویم که شاعر به خوبی توانسته است با کمک آن غم و اندوه خود را به خواننده منتقل کند.

گزینه «۲»: با توجه به نوع قرار گرفتن قافیه و نیز معنا و مفهوم شعر، متوجه می‌شویم که شعر در قالب غزل است. در این ابیات چند نمونه واج‌آرایی دیده می‌شود، مانند واج‌آرایی مصوت «ـ» در بیت اول، دوم و آخر و نیز واج‌آرایی صامت «س» در بیت دوم و واج‌آرایی صامت «ر» در بیت آخر. آهنگ و لحن این شعر با مفهوم آن و حالت روحی شاعر کاملاً مطابقت دارد و وزن شعر به گونه‌ای است که حال و هوای غمگین شعر را به خواننده به خوبی انتقال می‌دهد.

گزینه «۳»: همان‌طور که گفته شد، در بیت اول و دوم و آخر این شعر واج‌آرایی مصوت «ـ» وجود دارد. هم‌چنین در بیت سوم، مقصود از «عالمی» مردم عالم و جهانیان است و نیز در بیت دوم، واج‌آرایی صامت «س» وجود دارد.

گزینه «۴»: زبان این شعر ساده و روان است و هیچ واژه و ترکیب دشواری در آن وجود ندارد. در آخر بیت سوم حذف فعل وجود دارد در واقع جمله به این صورت است: من غمگسار سازم و او غمگسار من است. یکی از نمونه‌های جابه‌جایی اجزای جمله می‌توان به مصراع دوم بیت دوم اشاره کرد که در واقع به این صورت است: جز ساز من کسی سازگار من نبود. در بیت اول این شعر آرایه تشخیص وجود دارد زیرا شاعر سه‌تار خود را به انسانی تشبیه کرده است که ناله می‌کند.

(جعفری) (درس اول تا سوم - مبانی تحلیل متن - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر - واج‌آرایی - واژه‌آرایی)

۲- گزینه «۳» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در این بیت تازی و روشن و نیز پیدا و ناپیدا با هم تضاد دارند. هم‌چنین در مصراع اول این بیت واج‌آرایی صامت «ر» دیده می‌شود. گزینه «۲»: در این بیت خرمن، گل و باغ با هم مراعات‌نظیر دارند و واژه‌های «باغ» و «گل» چند مرتبه به‌کار رفته‌اند و بنابراین در این بیت واژه‌آرایی وجود دارد.

گزینه «۳»: در این بیت تکرار واژه‌های «حسن» و «وفا» وجود دارد ولی تضاد در این بیت به‌کار نرفته است.

گزینه «۴»: در این بیت واج‌آرایی مصوت «ـ» وجود دارد (دقت شود که این مورد واج‌آرایی مصوت «ـ» است نه تکرار واژه «و»: زیرا آنچه شنیده می‌شود مهم است نه شکل نوشتاری آن.) هم‌چنین ترکیب‌های، «قهر» «لطف‌اندود» و «زهر شکرآمیز» به نوعی با هم تناقض دارند. زیرا «قهر» نمی‌تواند با «لطف» آمیخته باشد و نیز «زهر» «تلخ» است نه «شیرین».

(جعفری) (درس اول تا سوم - مبانی تحلیل متن - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر - واج‌آرایی - واژه‌آرایی)

۳- گزینه «۱» - بیت‌های گزینه‌های دوم تا چهارم همگی مربوط به «میدان جنگ» و «کارزار» هستند و جزو «ادبیات حماسی» محسوب می‌شوند. ولی شاعر بیت گزینه «۱»، خواننده را نصیحت می‌کند که روزگار را نکوهش و سرزنش نکند و غرور و خودپسندی را از سر خود بیرون کند. بنابراین این بیت در شمار «ادبیات تعلیمی» قرار می‌گیرد. (جعفری) (درس اول - مبانی تحلیل متن)

۴- گزینه «۴» - بیت‌های گزینه‌های «۱» تا «۳» به بی‌ثباتی روزگار اشاره دارند و این‌که گاهی به کام و به نفع انسان عمل می‌کند و گاهی باعث درد و رنج و خواری او می‌شود. در حقیقت اصلی‌ترین ویژگی فکری این بیت‌ها تغییرپذیر و بی‌ثباتی دنیا است. اما ویژگی فکری حاکم بر بیت گزینه «۴» این است که انسان در نهایت به ناکامی از دنیا می‌رود. چه نصیب و بهره او از دنیا خوشی و لذت باشد چه درد و رنج. بنابراین ویژگی فکری این بیت با دیگر ابیات متفاوت است. (جعفری) (درس اول - مبانی تحلیل متن)

۵- گزینه «۱» - زبان متن گزینه «۱» نسبت به سه گزینه دیگر آسان‌تر و روان‌تر است. جمله‌ها کوتاه‌تر هستند و کاربرد واژگان فارسی بر غیر فارسی غلبه دارند. هم‌چنین در این متن واژه دشواری وجود ندارد و معنای همه کلمه‌ها مشخص است. اما زبان متن در سه گزینه دیگر دشوارتر و جمله‌ها طولانی‌تر هستند. واژگان عربی در آن‌ها بیشتر به‌کار رفته است و شمار واژگان دشوار در آن‌ها بیشتر است. به این ترتیب گزینه «۱» پاسخ این پرسش است. (جعفری) (درس اول - مبانی تحلیل متن)

۶- گزینه «۳» - اگر بیت‌های آورده شده در گزینه‌ها را به‌درستی و با دقت بخوانیم، درمی‌یابیم که بیت‌های گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» هر سه دارای وزن و آهنگ یکسانی هستند و آهنگ و وزن بیت گزینه «۳» با دیگر ابیات متفاوت است. (جعفری) (درس دوم - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی)

۷- گزینه «۲» - از میان بیت‌های چهار گزینه، تنها بیت گزینه «۲» است که وزنی شاد دارد و نیز با حال و هوای بیت هماهنگی دارد و شادی و نشاط درونی را به خواننده منتقل می‌کند. آهنگ سه بیت دیگر با توجه به حس و حال حاکم بر آن‌ها، باعث انتقال غم و اندوه به خواننده می‌شوند. (جعفری) (درس دوم - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی)

۸- گزینه «۲» - بیت‌های «الف»، «ج» و «د» دارای وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه هستند و در ایجاد بار حماسی در فضای شعر نقش مؤثری را بر عهده دارند. (جعفری) (درس دوم - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی)

۹- گزینه «۴» - اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است. وزن و آهنگ به انتقال بهتر احساس و عاطفه کمک می‌کند. وزن ادراکی است که از احساس نظم حاصل می‌شود. توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف لحن می‌شود. به این ترتیب واژه‌های آورده شده در گزینه «۴»، جاهای خالی عبارت‌های صورت سؤال را به درستی کامل می‌کنند. (جعفری) (درس دوم - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی)

۱۰- گزینه «۲» - بررسی موارد:

الف) در این بیت بین کلمات مکتب، خط، مسئله‌آموز و مدرس مراعات‌نظیر وجود دارد.

ب) در این بیت واج‌آرایی مصوت «و» وجود دارد.

ج) در این بیت تشبیه وجود دارد. زیرا شاعر چهره یار خود را به قمر تشبیه کرده است.

د) در این بیت واژه‌آرایی وجود دارد و واژه شکر در مصراع دوم سه مرتبه تکرار شده است.

بنابراین گزینه دوم ترتیب موارد خواسته شده را به درستی نشان می‌دهد. (جعفری) (درس اول و سوم - مبانی تحلیل متن - واج‌آرایی - واژه‌آرایی)

۱۱- گزینه «۳» - در بین بیت‌های آورده شده در صورت سؤال، بیت‌های «ج» (واج‌آرایی صامت «ش» و مصوت «و») و «د» (واج‌آرایی صامت «ر») واج‌آرایی دارند. (جعفری) (درس سوم - واج‌آرایی - واژه‌آرایی)

۱۲- گزینه «۱» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بهره‌گیری شاعر از تکرار منظم موسیقی در این بیت درست است. ولی در این بیت واژه‌آرایی وجود ندارد. زیرا اگرچه شکل نوشتاری «مهر» و «سر» یکسان است، آنچه در واژه‌آرایی اهمیت دارد، جنبه موسیقایی و آوایی سخن است نه شکل نوشتاری آن.

گزینه «۲»: از معنای بیت دریافت می‌شود که شاعر این بیت را برای یار و معشوق خود سروده است و شعر عاشقانه است و بنابراین جزو ادبیات غنایی محسوب می‌شود. در این بیت واج‌آرایی صامت «س» و واژه‌آرایی واژه «زهر» به کار رفته است.

گزینه «۳»: در این بیت بین کلمات «دبیر»، «ورق» و «قلم» مراعات‌نظیر وجود دارد. همچنین درختان به دبیران تشبیه شده‌اند. نمونه کاربرد تاریخی دستور «به باغ اندر» است که شاعر یک واژه را بین دو حرف اضافه قرار داده است.

گزینه «۴»: کاربرد ترکیب‌های «تیزپر» و «خلق‌شکار» در این بیت قابل توجه هستند. شاعر در این بیت جهان را به پرنده باز تشبیه کرده است. به این ترتیب تنها ویژگی‌های آورده شده در مقابل بیت گزینه «۱» درست نیست.

(جعفری) (درس اول تا سوم - مبانی تحلیل متن - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی - واج‌آرایی - واژه‌آرایی)

۱۳- گزینه «۳» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در این بیت واج‌آرایی صامت «ن» وجود دارد.

گزینه «۲»: در این بیت واج‌آرایی صامت «س» به کار رفته است.

گزینه «۳»: شاعر در این بیت واج‌آرایی مصوت «ب» را به کار برده است.

گزینه «۴»: در این بیت واج‌آرایی صامت «ج» و «خ» به کار رفته است.

به این ترتیب بیت‌های گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» دارای واج‌آرایی صامت هستند ولی در بیت گزینه «۳» واج‌آرایی مصوت به کار رفته است.

(جعفری) (درس سوم - واج‌آرایی، واژه‌آرایی)

۱۴- گزینه «۴» - بیت‌های گزینه‌های «۱» تا «۳» همگی دارای فضای عاطفی غمگین هستند و گله و شکایت شاعر را نسبت به مردم زمانه خود نشان می‌دهند. ولی بیت گزینه «۴» فضای عاطفی شادی را به خواننده منتقل می‌کند و خبر از آمدن بهار می‌دهد.

(جعفری) (درس دوم - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی)

۱۵- گزینه «۲» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وزن و آهنگ این بیت آرام است و با حال و هوای غمگین بیت و مفهوم آن مطابقت دارد.

گزینه «۲»: آهنگ این بیت شاد و ضربی است و معمولاً اشعاری که در این وزن سروده می‌شوند، اشعاری شاد هستند که نشاط را به خواننده منتقل می‌کنند. ولی فضای عاطفی این بیت و مفهوم آن اندوهگین است و بنابراین آهنگ بیت با آن تطابق ندارد.

گزینه «۳»: اگر بیت را به درستی بخوانیم، متوجه خواهیم شد که وزن این بیت دقیقاً همان وزن بیت پیش است. با این تفاوت که فضای عاطفی بیت شاد و دارای نشاط است و باعث انتقال این نشاط به خواننده می‌گردد.

گزینه «۴»: این بیت نیز همانند بیت پیش، هم وزن و آهنگ شادی دارد و هم مفهوم آن و حال و هوای حاکم بر آن شادی‌آفرین است و بنابراین وزن و موسیقی و فضای عاطفی و مفهوم بیت همگی با هم مطابقت دارند. به این ترتیب گزینه «۲» پاسخ این پرسش است.

(جعفری) (درس دوم - سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی)